

3. Кодекс корпоративної культури. URL: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/academ_dobrochesnist/kodeks%20korporatyvnoi%20kultury.pdf
4. Кодекс академічної доброчесності. URL: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/academ_dobrochesnist/kodeks%20korporatyvnoi%20kultury.pdf
5. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин. URL: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/academ_dobrochesnist/polozhennia_pro_academich_dobroches.jpg.pdf
6. Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами. URL: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/academ_dobrochesnist/polozhennia_pro_grupu_dobrochesn.pdf
7. Положення про групу сприяння академічній доброчесності. URL: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/academ_dobrochesnist/polozhennia_pro_grupu_dobrochesn.pdf
8. Положення про запобігання і виявлення плагиату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів вищої освіти. URL: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/upload/2018/Polozhennia_pro_zapobihannia_i_vyivlennia%20plahiatu_ta_inshykh_vydiv_akademichnoi_nechesnosti_u_navchalnii_ta_naukovo-doslidnii%20roboti_ZVO.pdf
9. Положення про запобігання і виявлення плагиату та інших видів академічної нечесності у навчально-методичній та науково-дослідній роботі працівників URL: <http://tnpu.edu.ua/naukovarobota/public%20information/Plagiat%20pracivn.pdf>

Ольга ХРИСТЕНКО

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
м. Тернопіль, Україна*

ЕТИКА ДОБРОЧИННОСТІ ЯК ЦІННІСНИЙ ПРІОРИТЕТ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Професійна підготовка майбутніх лікарів у закладах вищої медичної освіти повинна сьогодні відповідати на низку викликів, детермінованих соціально-політичними метаморфозами сучасності. Серед них: проблема недовіри певної частини суспільства до фахівців медичної галузі, поширення «хвороб цивілізації», посилення соціальних чинників захворювань, низький рівень культури здоров'я населення в Україні, нові вимоги до роботи медичного персоналу в умовах пандемії, суттєве погіршення психічного, духовного благополуччя суспільства тощо.

За таких обставин одним із найважливіших завдань професійної підготовки майбутніх лікарів є формування системи цінностей, здатної забезпечити готовність медичних фахівців реалізовувати високі моральні

ідеали служіння людям, зокрема, представниками соціально вразливих груп, сприяти зміцненню фізичного й духовного здоров'я нації.

Метою нашого дослідження є проаналізувати теоретичний та практичний аспекти етики доброчинності як ціннісного пріоритету у формуванні особистості майбутніх лікарів в умовах закладу вищої медичної освіти.

Отож, сучасні дослідники пропонують нові концепції та підходи, в основі яких знаходимо систему інноваційних цінностей. Наприклад, у контексті етики піклування К. Галліган концепт цінностей репрезентований з феміністичної перспективи й виражений гендерною, статевою основою морального розвитку жінки й чоловіка. Так, для маскулітного типу характерною є орієнтація на дотримання норм, а для фемінного – турбота і прийняття відповідальності не лише за себе, але й за інших виступають ключовими смисложиттєвими цінностями [1, с. 8]. Даний підхід відповідає фундаментальним положенням Г. Олпорта, який використовує категорії «маскуліність» та «фемінність» у контексті аналізу індивідуальних та суспільних цінностей.

Нові моральні засади розвитку особистості та суспільства пропонують автори етики доброчинності Е. Макінтайр, П. Гіч, Ф. Фут, М. Слоут. Основоположник даної концепції Е. Макінтайр представляє її з позиції історії, філософської історії, а також традицій, що творять живий рух історичного розвою, охоплюючи неперервність існуючих конфліктів та перебуваючи у постійному діалозі з власним першоджерелом [1, с. 9]. Базовими цінностями людини в контексті етики доброчинності виступають: великодушність, дружба, мужність, приязність, чесність, сміливість, справедливість, правдивість тощо. Підтримуємо пропозицію Е. Макінтайра, який рекомендує формувати такі моральні цінності (чесноти) шляхом творення й утвердження локальних форм соціальності – невеликих місцевих громад, шкіл, шпиталів, парафій [1, с. 9].

Якщо розглядати дані концепції в освітньому дискурсі, то їх ідеї відповідають навчально-виховним цілям щодо формування компетентності доброчинності, яка суттєво вдосконалює професійну підготовку майбутніх лікарів. У нашому розумінні компетентність доброчинності передбачає:

– *знання* про покликання людини творити добро, відповідальність здорових і багатих членів суспільства за слабших і бідніших, національний і міжнародний досвід доброчинності, а також велику потребу в допомозі соціально незахищеним верствам населення (формування стійкої позитивної мотивації служіння потребуючим);

– *уміння* аналізувати проблеми людей з особливими потребами, визначати способи, зміст, умови, можливості для допомоги різним категоріям потребуючих, використовуючи власний життєвий / професійний досвід, ресурси, талант;

– *цінності* – повага і милосердя до бідних, обездолених, людей з обмеженими можливостями; особистісне духовно-моральне зростання шляхом практикування доброчинності;

– *комунікація* – навички організації благодійної, волонтерської діяльності малих / великих груп, а також виховної роботи з метою формування в молодіжному середовищі цінностей практичного милосердя; налагодження співпраці з органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян;

– *автономія та відповідальність* – здатність творити та реалізовувати власні ініціативи щодо вирішення проблем потребуючих людей у конкретному населеному пункті / регіоні / країні; готовність приймати рішення у конкретних життєвих ситуаціях, пов'язаних із відношенням до особливо потребуючих людей, нести відповідальність за них; брати безпосередню участь у доброчинних соціальних проектах) [2, с. 36].

Одним з ефективних шляхів формування компетентності доброчинності в умовах закладів вищої освіти виступає волонтерська діяльність студентів у співпраці / співорганізації з викладачами, адміністрацією університету.

Чималий досвід щодо впровадження цінностей піклування й доброчинності на практиці репрезентують учасники постійно діючого загальноуніверситетського волонтерського руху Тернопільського національного медичного університету «Misericordia». Студенти організують та проводять низку заходів, акцій з метою допомоги бідним, малозабезпеченим, багатодітним сім'ям, вагітним жінкам, дітям-сиротам, людям похилого віку та інвалідам. Окремим напрямом волонтерської діяльності майбутніх лікарів є реалізація наукових та освітніх програм задля надання допомоги школярам щодо формування навичок здоров'язбереження. Крім цього, студенти-іноземці проводять безкоштовні уроки англійської мови для учнів сільських шкіл Тернопілля, спільно з українськими студентами – просвітницькі та благодійні акції для вихованців дитячих будинків та спеціалізованих шкіл, де навчаються діти з особливими потребами [3].

Отже, участь у волонтерській діяльності – це можливість для студентів формувати й реалізовувати на практиці базові для лікарської професії цінності: чуйність, милосердя, самовідданість, безкорисливість... Відтак,

волонтерство, яке в сучасних реаліях стає частиною культури і світогляду української нації, та етика доброчинності загалом виступають ціннісним пріоритетом у формуванні особистості майбутніх лікарів, готових до здійснення своєї високої місії.

Література:

1. Сухомлинська О. В. Концептуалізація ідей про виховання моральності в сучасній Україні. *Шкільний світ*. 2015. Т. 4 (Вип. 708). С. 4 – 20.
2. Христенко О. Феномен жіночого християнського служіння у контексті сучасної філософії освіти. *European philosophical and historical Discourse*. 2018. Vol. 4. Issue 1. P. 31 – 38.
3. Misericordia. *Тернопільський національний медичний університет*. URL: <https://misericordia.tdmu.edu.ua/pro-nas> (дата звернення: 27.04.2021).

Ігор БОЧАР

*кандидат технічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРОВОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ОСНОВ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Розумовий розвиток найчастіше визначають як сукупність знань, умінь і сформованих під час їх засвоєння розумових дій, а також довільне оперування ними у процесах мислення і пошуку, яке забезпечує оволодіння новими знаннями й уміньми в повному обсязі.

Серед показників розумового розвитку є розвиток мислення, яке може виявлятися через різні здібності (аналізувати, порівнювати, узагальнювати тощо). Одна з найважливіших здібностей, яка формується упродовж навчання, – спроможність студентів оволодівати різними способами розв'язання практичних завдань на теоретичному рівні, тобто здатність діяти подумки. Ця здатність – фундаментальна складова людського інтелекту, яка дає змогу людині діяти з предметами опосередковано, оперуючи їх образами (наочними, схематичними, знаково-символічними). Вона є психологічною передумовою будь-якої діяльності, забезпечуючи прогнозування, пошук способів досягнення мети й узагальнення результатів пошуку. Зокрема, той студент, який здатний діяти подумки, здебільшого вільно орієнтується у навчальних завданнях, уміє аналізувати їх умову, планувати хід розв'язування, краще контролювати й оцінювати різні способи досягнення вимог, які ставляться у завданні.